

Illusjoner og håp

Hvilke håp bærer vi med oss inn i det nye årtusen? Hvilke av dem vil bli avslørt som illusjoner? Hvilke vil bli til virkelighet?

Farlige illusjoner ble avslørt i århundret som ligger bak oss. Blant dem er troen på ideologier som skulle gi helhetsløsninger for mennesker og samfunn.

Håp ble til virkelighet. Kampen for menneskerettigheter, rettferdighet og fred beiseiret i mange land rasisme og diktatur. Demokratiet har hatt fremgang. Vi har fått flere samfunn preget av velferd for de mange heller enn rikdom bare for de få.

En illusjon er i ferd med å bli avslørt: Vi kan ikke forbedre vår livskvalitet og samtidig bruke naturen som søppelkasse. Likevel har vi vondt for å erkjenne og ta konsekvensene av det. De mange fremskritt til beskyttelse av vårt livsmiljø holder ikke tritt med giftspredning og grådighet.

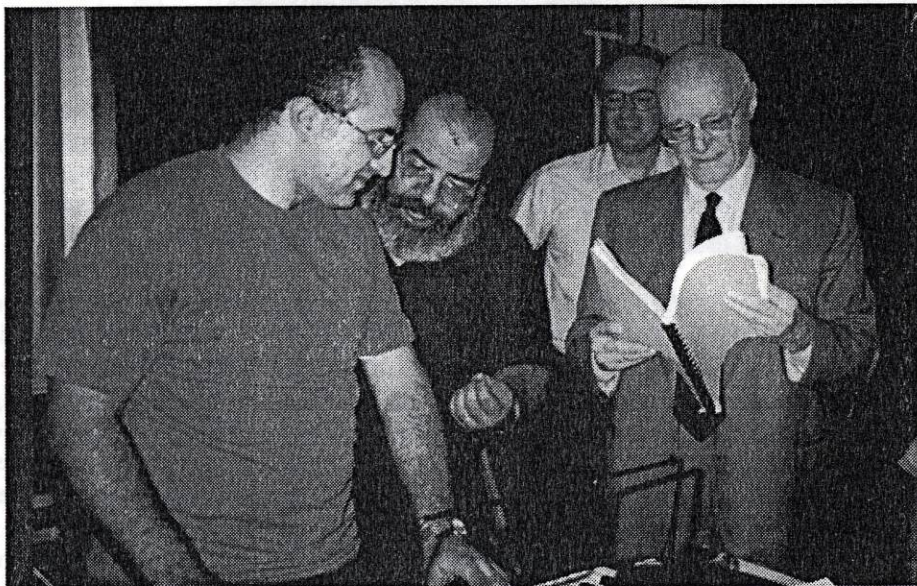
En illusjon synes å ha vunnet terreng: Troen på de frie markedskrefters evne til å skape et godt samfunn. I tillit til eller under press fra dem fraskriver vi oss vårt moralske ansvar for utviklingen. Det gjelder på en rekke felter: i media, næringsliv og personlige forbruksmønstre.

Det finnes skrikende urettferdighet og store behov i verden ved begynnelsen av et nytt årtusen. Mange har funnet sitt felt hvor de gjør en sterk innsats. Mange andre er usikre eller ubesluttsomme. I mylderet av informasjon om små og store problemer er det vanskelig å skjelve de viktigste. I mylderet av velstandssamfunnets tilbud og muligheter er det vanskelig å velge. Vi lar oss lure av frykten for å gå glipp av noe. Ivrige etter å få med oss mest mulig går livets største oppgaver og Guds kall oss forbi.

Frigjøring fra alt 'det nest beste' kan gjøre dem tydelige. Vi må konkretisere utfordringer, håp og visjoner for fremtiden. De løfter oss opp og gir perspektiv. De kan bli til virkelighet når vi satser våre liv på å realisere dem.

BOA

Dialog på Malta

Senator Bersani fra Italia (t.h.) sammen med Kamal Halawa, Jordan (t.v.) og to av de maltesiske deltakerne.

Josephine og Bjørn Ole Austad arbeider på heltid for MRA på Malta. De var blant arrangørene og vertskapet for en dialog på Malta i november. Her følger Bjørn Oles beskrivelse av dialogen:

Middelhavsområdet er en fargerik mosaikk av forskjellige kulturer og religioner. Hvordan kan forholdet mellom dem bli preget av gjensidig respekt og forståelse heller enn krig og konflikter? Mange forskjellige internasjonale initiativ arbeider for å virkeliggjøre en slik visjon. Hvor vanskelig det er, gir den fastlåste konflikten på Kypros og forhandlingene mellom israelere og palestinere en pekepinn om, og nå også samtalen mellom Syria og Israel.

Denne dialogen på Malta samlet mennesker som er engasjert i freds- og forsøringsarbeid i Middelhavsområdet. De kom fra fjorten forskjellige land, blant annet var Algerie, Tunis, Tyrkia, Kypros, Libanon, Egypt så vel som palestinere og israelere representert. Bortsett fra åpningssmøtet var det ingen talemøter med forberedte innlegg, bare korte innledninger for å sette diskusjonen i gang. Denne møtemodellen kombinert med deltakernes åpenhet muliggjorde en fortrolig dialog.

Mennesker engasjert i freds- og forsøringsarbeid kan ofte føle seg ensomme og motløse under presset fra fordommer og fiendtlige holdninger i egne land. De trenger vennskapsbånd på tvers av landegrensene for å få perspektiv og pågangsmot. Blant temaene for dialogen var «Splittelsen mellom den vestlige og muslimske verden – hva er vi kalt til å gjøre enkeltvis og sammen?» og «Hvordan overvinne vi fordommer, både dem som er resultat av uvitenhet og dem som har sine røtter i historiske konflikter og er blitt forsterket av vår selektive hukommelse?»

Det sistnevnte temaet vekket særlig interesse hos de maltesiske deltakerne. Selv om landet er et homogent samfunn, stikker fordommene dypt både mot deler av den arabiske verden på grunn av historiske konflikter og innad i landet mot dem som har en annen politisk partitilhørighet enn en selv. Mgr. Victor Grech, pionér i Maltas rehabiliteringsarbeid for

Forts. side 2

Kampanje i Storbritannia

Paneldeltakere fra møtet i London: Fra venstre sjefsrabbiner Jonathan Sachs, tidligere BBC-medarbeider Martyn Lewis, Londons anglikanske biskop Richard Chartres, generalsekretær i Muslimsk Råd, Iqbal Sacrane og parlamentsmedlem Ann Widdecombe.

Hvordan kan vi legge fortiden bak oss og frigjøre krefter for fremtiden? En kampanje i Storbritannia i 1999 under navnet «Cleaning the Slate» var en praktisk veiviser. Den ga enkeltmennesker og samfunn en sjanse til å forberede seg til det nye årtusen. «Kampanjen er bygget på en meget enkel idé og dyp sannhet. Når du gjør opp for noe du har gjort galt eller tilgir, frigjør du åndelig energi,» sa den anglikanske biskopen i London, Richard Chartres. Han talte sammen med ledere

for forskjellige trossamfunn og religioner, forretningsfolk, akademikere og politikere ved et offentlig møte i London i desember. Tilsvarende møter fant samtidig sted i Edinburgh, Belfast og Cardiff med telefonforbindelse mellom dem. Møteleder var journalist Martyn Lewis som i flere år presenterte nyhetene på BBC.

Hver og en som sluttet seg til kampanjen lovet å gjennomføre minst ett forsett om å rydde opp i eget liv. Det kunne dreie seg om å gjøre opp etter ord eller

handling som hadde såret medmennesker, ordne opp etter misligheter eller unnfalleshhet i arbeid og forpliktelser, eller å komme fri fra en uvane som hadde kontroll over livet. Det stod enhver fritt å bekjentgjøre sin beslutning eller å holde den for seg selv.

Kampanjen nådde ut gjennom personlig kontakt, møter, intervjuer på radio og fjernsyn og avisartikler. Et hefte med praktiske forslag og erfaringer ble delt ut i 75000 eksemplarer, blant annet i 3500 skoler. Idéen til kampanjen ble unnfaget av Edward Peters som arbeider med MRA. Han opplevde sitt forhold til et par arbeidskolleger som vanskelig og tyngende. Da han oppdaget at en av dem hadde båret nag til ham i femten år, bestemte han seg for at noe måtte gjøres. Han ba om tilgivelse og tok også initiativ overfor de andre kollegene. Det ga nytt overskudd og livsglede. Utifra denne erfaringen konkluderte han at det kanskje var flere enn han som følte seg tynget av uoppgjorte saker i livet. Han møtte respons hos ledere i andre frivillige organisasjoner, kirkesamfunn og på forskjellige hold. Idéen vokste til en felleskampanje som nådde sitt høydepunkt ved det nevnte møtet i desember.

Dialog på Malta

Forts. fra side 1

narkomane, understreket hvordan en skapende minoritet kan hjelpe et samfunn til å overvinne fordommer og fiendtlighet. Pater Edgar Busuttil, selv oppvokst i et overklassedistrikt, fortalte om sin «omvendelse» da han ble kjent med virkeligheten i byen Zejtun. Den var beryktet for politisk fanatisme og vold. Nå bor han der og arbeider blant mennesker i sosial nød og med et prosjekt for barn og unge som faller utenfor i skole og samfunn.

Flere maltesiske politikere deltok i dialogen, blant dem dr. Georg Vella, tidligere utenriksminister og nå nestformann for Arbeiderpartiet, og Lawrence Gonzi, Maltas visestatsminister og sosialminister. Senator Bersani, en italiensk politiker med lang erfaring og et sterkt engasjement for samarbeid mellom EU og Middelhavslandene, beskrev eksisterende samarbeid på det økonomiske og politiske plan i området. «Men uten en visjon og en varig forpliktelse er det ingen løsning,» hevdet han.

«Det var frykten for de andre som ga støtet til voldshandlingene. Vi ville beskytte oss selv og vår identitet. Hatet kom først senere da voldshandlingene ledet til mer og mer brutalitet på begge sider.» Omtrent slik lød ordene fra en libanesiser som hadde vært med i ledelsen for en av de «kristne» militsene under borgerkrigen i Libanon. Nå er han med i et team som i flere år har arbeidet for forsoning mellom kristne og muslimer i landet.

Gjennom å sette søkelyset på konflikten mellom den vestlige og muslimske verden tok dialogen opp misbruk av troen på Gud for å fremme politisk, økonomisk og kulturell makt, det som rabbiner Jonathan Sachs i en av sine bøker kaller «en hellig forkledning for hatets politikk». Mennesker både i den muslimske og den vestlige verden opplever at egen kultur, verdier og identitet er truet. Den vestlige verden føler trusselen fra muslimsk, religiøs fanatisme og voldsbruk. Den muslimske verden føler seg truet av vestlig kulturell og økonomisk dominans og innflytelse. En muslimsk deltaker pekte på det som ofte er vanskeligst, nemlig å gjø-

re noe med det som er galt i egen leir. Han strever med å bygge dialog med fundamentalister fra egen religion.

Kvinnelige deltakere fra Egypt, både koptiske kristne og muslimer, fant fortønen med en jødisk kvinne som har brutt ut av ytterliggående ortodoks miljø. Hun møter nå kritikk blant sine egne fordi hun besøker palestinske flyktningeleire. Hennes foreldre som hadde vært bosatt i Tsjekkoslovakia, overlevde Holocaust men besteforeldrene gjorde det ikke. Hun sa: «Folk spør hvordan jødene som selv har lidd så mye, kan påføre andre og særlig palestinerne så mye lidelse. Det er dessverre ingen grunn til å bli overrasket. Vi vet at enkeltmennesker som i sin oppvekst er blitt utsatt for vold og fornedrelse, senere kan være brutale mot andre. Det samme gjelder et helt folk. Bare når vi bevisst bryter lenkene fra fortiden, kan vi hindre at historien gjentar seg.» Kamal Halawa, en palestinsk ingeniør bosatt i Jordan, sa: «Før nektet jeg å tenke på muligheten av å møte israelere. Min far mistet sin eiendom og sitt hjemland.

Forts. neste side

KRL-faget i skolen

22. november var en stor gruppe skolefolk og andre interesserte samlet i Sophus Lies gate 5 til en interessant samtale om KRL-faget i skolen. Møtet var kommet i stand etter initiativ fra Kristin Jonassen, lærer ved Skjønnehaug skole i Oslo.

KRL - en forkortning for det lange og omstendelige «Kristendoms-kunnskap med religion og livssynsorientering» - ble innført i skolen høsten 1997. Faget var et resultat av et samarbeid der ulike livssyn og religiøse grupper var representert. Intensjonen var å skape et nytt felles fag der det tidligere kristendomsfaget og faget livssyn er integrert, og hvor det dannes en felles møteplass for alle elevene uavhengig av religiøs tro og livssynsbakgrunn. Faget skal gi grundig kjennskap til «kristendommen som kulturarv og levende kilde for moral, tro og livstolkning», og på tilsvarende vis gi kjennskap til de andre religionene. Faget skal hjelpe elevene til gjensidig respekt og toleranse for deres kulturelle og religiøse egenart og tro. Etter en prøveperiode vil erfaringene med faget bli evaluert.

Skolens formålsparagraf

Etter at Oslo-biskopen tok opp KRL-faget i et foredrag i Verdikommisjonen i november, har det vært en engasjert avisdebatt om saken. Debatten har også kommet til å dreie seg om skolens formålsparagraf, hvor vi finner formuleringen: «Grunnskolen skal i forståing og samarbeid med heimen hjelpe til med å gi elevene ei kristen og moralsk oppseding». Flere finner også grunn til å se spørsmålet i sammenheng med hele statskirkeordningen.

Møtet 22. november kom til å dreie seg om spørsmålene: Hvordan kan skolen gjennom KRL-faget formidle en åndelig og kulturell tradisjon inn i et samfunn der

Dialog på Malta

Forts. fra forrige side

Familien måtte flykte. Jeg ble jordansk statsborger.» På en av MRA's konferanser i Caux, Sveits, møtte han en rabbiner som arbeider for menneskerettigheter og palestineres sak. Det forandret hans innstilling. «Nå oppfordrer jeg mitt folk til å bygge dialog med fienden og arbeide for felles mål.»

livssynspluralismen er blitt en dominerende faktor, og samtidig bidra til å styrke gjensidig respekt og toleranse? Og hvordan kan faget ivareta de enkelte minoritetsgruppens behov og interesser?

Innlederne til samtalen var direktør i Kirkerådet Erling Petersen, leder for Islamsk Råd i Norge, Kebba Secka, og Kjell Horn fra Human-Etisk Forbund.

Erling Petersen ledet i sin tid det departementsoppnevnte utvalget som utarbeidet det nye KRL-faget, og han reddegjorde på denne bakgrunn for fagets mål og innhold. Både fra Human-Etisk Forbund og fra Islamsk Råd ble det uttrykt bekymring for at livssynsminoritetene ville risikere å bli overkjørt i dette fellesfaget, alle gode intensjoner til tross. Det ble imidlertid uttrykt sterk vilje til å lytte til og ta hensyn til minoritetsgruppens

behov i denne forbindelse. Skepsisen kom likevel sterkt til uttrykk. Fra muslimsk hold ble det understreket at en presentasjon av islam måtte gis på denne religionens egne premisser. Samtidig åpenbarte samtalen behovet for økt innsikt og informasjon, slik at det ikke skapes mistillit og konflikter på grunn av manglende kunnskap om hva saken gjelder.

Samtalen gjorde det tydelig at en fortsatt vil måtte arbeide grundig for å finne fram til de best mulige løsninger. Det dreier seg om personlig tro og identitet og verdier som ingen ønsker å miste. Hvordan kan en makte å møte andre mennesker i respekt for deres identitet og tro og samtidig være trofast mot egne verdier og overbevisning?

Kanskje MRA gjennom sitt arbeid på verdensbasis har erfaringer og innsikt å tilføre, som kan være et bidrag i denne prosessen?

Jon Henden

Løfte for fremtiden

Nyttårsleir ved Koppang

Seksten barn under elleve år og deres foreldre var blant 41 deltakere i nyttårsleiren på Lia gård. Barna var et hørbart og utrettelig bevis på at fremtiden allerede var blant oss.

Disse nyttårsleirene har pågått i over 25 år, og århundreskiftet bragte frem noe av det de har betydd. En medisinstudent fortalte at hun hadde funnet sitt livssyn og sin kristne tro på en slik leir for ti år siden. En ung engelsk advokat levde et kaotisk liv uten retning eller normer da han kom til leiren for tre år siden. Han åpnet seg for en tro og begynte å lese i bibelen. Nå kom han tilbake og fortalte om den forvandlingen som hadde skjedd med ham siden. Han hadde gjort slutt på fyll og 'sleeping around', bedt jenter han hadde såret eller utnyttet om tilgivelse og betalt tilbake penger han hadde stjålet. Bibelen hadde åpnet opp en ny verden for ham, og han møtes nå ukentlig til bibelstudier med en liten gruppe venner.

Nyttårsaften var det gudstjeneste i den nye kirken på Lia gård. Etter nattverd fikk vi utlevert hver vår lille plankebit fra nybygget hvor vi kunne skrive ned synder og nederlag som vi ikke ville ta med oss inn i et nytt århundre. Bitene ble brent på et bål utenfor kirken som flakket friskt i

den kalde vinden. Dagen etter fortalte noen hva de hadde skrevet på plankebiten. «Livet har såret meg dypt, og jeg følte at tiden var kommet til å legge min bitterhet bak meg. Det er noe som må dø for at noe annet skal leve,» sa en. «Under gudstjenesten i går ble det snakket om ulevd liv. Mange av oss er mer enn vi har blitt. Jeg er ofte frustrert over at jeg ikke får bruke mine ressurser, og føler behovet for å gjøre en ny begynnelse,» sa en annen. En av innbyderne til nyttårsleiren etterlyste en klarere visjon og felles oppgaver. «Sammen er vi en sterk gruppe,» sa han. Deltakelsen av unge russiske politikere i et seminar i Oslo i april og besøket av en ungdomsgruppe fra England i mai ble nevnt som eksempler på slike oppgaver.

En stor og dristig visjon var en synlig utfordring under hele leiren: På Lia reises ikke bare en kirke, men et bibliotek, en klagemur, møterom, spisesal og soverom med plass til over 30 mennesker. Langt fra folk og uten noen økonomisk sikkerhet, satser vertskapet på Lia gård, Sigmund og Ingeborg Bø, på å skape et ekumenisk retreat-senter som kan bidra til kirkelig og samfunnsmessig fornyelse.

JJW

Sakset

Når Kina nå går inn i Verdens Handelsorganisasjon (WTO), er det en endring som kan få virkning for arbeidstagere over hele kloden, også for deg og meg i Norge. Vi vil få 1.3 milliarder kinesere som er langt mer effektive konkurrenter - og handelspartnere - enn før.

Samme høst som Kina feirer 50-årsdagen for Mao Zedongs kommunistiske maktovertakelse, slutter hans etterfølgere seg til en globalisert økonomi, der USA er toneangivende. Nesten på dagen etter at Berlin-muren falt, faller også store deler av den kinesiske mur mot omverdenen. Og ikke et skudd er blitt avfyrt.

*Nils Morten Udgaard
i Aftenposten, 20/11 -99*

Reformkreftene er på fremmarsj. Valgene til parlamentet (Duma) i desember vil utvilsomt være det siste som gjør kommunistene til det største partiet. Det overveldende flertall av dem som støtter partiet er over 50 år. For hvert år som går, kommer partiet til å svekkes ytterligere. Samtidig begynner en ny mellomklasse av små eller middelstore entreprenører og forretningsfolk å hevde seg. Endelig ser det ut til at Russland holder på å utvikle et politisk system som kan gi retning til forandringene istedenfor bare å prøve å stoppe dem.

*Boris Nemtsov og Ian Bremmer
i New York Times, 5/1 -2000*

Vår klodes befolkningstall nådde 6 milliarder for ca. 2 uker siden. Det er 1 milliard mer enn i 1987. Men det er godt nytt: Nye prognoser forutsier at befolkningstallet i 2050 vil bli 8,9 milliarder, et lavere tall enn ventet, og så vil begynne å stabilisere seg. Langsommere befolkningsvekst viser at når politiske ledere og det sivile samfunn arbeider sammen, kan de påvirke utviklingen. Ved å handle nå, kan vi trekke opp retningslinjer som kan hjelpe 9 milliarder mennesker til å leve sunne og fruktbare liv i 2050.

*John Sewell og Kevin Morrison
i International Herald Tribune, Paris,
31/10 -99*

Organisasjonen for Sikkerhet og Samarbeid i Europa (OSSE) har vist gang på gang at det er en organisasjon som oppnår noe gjennom forebyggende diplomati. OSSE har hatt stor betydning for den indre utviklingen i Baltikum, som nå er i en prosess mot både EU og med tiden NATO-medlemskap. Og jeg tror vi har bidratt til at disse landene har et mye mer anstendig forhold til Russland, og dermed til større stabilitet i regionen.

*Utenriksminister Knut Vollebæk
i Vårt Land, 24/12 -99*

Mot alle forventninger har det gamle indonesiske regime ikke greid å hindre overgangen til demokrati. Abdurrahman Wahids regjering markerer begynnelsen til en ny æra. Etter 30 års autokrati og 17 måneders omveltninger, har Indonesia gjenoppstått som demokrati. De barbariske voldsomhetene på Molukkene og i Kalimantan skjuler at den indonesiske hverdagen er multikulturell i beste forstand. Fordi landet i århundrenes løp har gitt rom for nesten alle verdensreligionene, nyter den annerledes troende som regel respekt.

*Jochen Buchsteiner
i Die Zeit, Hamburg, 4/11 -99*

Storbritannias finansminister Gordon Brown lover at britene vil avskrive mange milliarder av u-landenes gjeld. «En vidunderlig nyhet,» sier talskvinnen for Jubilee 2000, en organisasjon som arbeider for gjeldslette for u-landene. «Det vil bli en domino-effekt. Kanada har allerede bundet seg til å avskrive gjelden, det samme har USA og nå Storbritannia. Nå må vi overtale Japan, Frankrike og Tyskland. Da vil det begynne å merkes i de fattige land.»

*Thomas Spence
i Aftenposten, 19/12 -99*

Skal vi forandre massene, må vi fortsatt drive politisk, kirkelig og humanitært arbeid. Men utgangspunktet må være ned-enfra. Massene lar seg ikke kjøpe, skremme eller piske til engasjement. Det enkelte menneske derimot, vår neste, vår nabo, våre medmennesker, lar seg ennå bevege og berøre av mennesker som vil dem vel, som har et budskap som budbringeren selv tror på. Derfor er det ennå håp. Vi må aldri gi opp håpet om å nå inn til det enkelte menneske, men inn dit går det sjelden noen snarvei gjennom massene. Dette er den møysommelige leksen som organisasjonssamfunnet og kirken er i ferd med å lære.

*Paul Otto Brunstad
i Vårt Land, 6/12 -99*

Det som for tabloiden blir definert som gamle nyhende etter ein dag, er ting som vedkjem folk flest heile tida, og som dei ikkje kan gløyme dagen etter. Røykmi er at Verdikommisjonen har vore med på å gjenreise den gode samtalen mellom folk... Det er i brytinga mellom ulike syn det utviklar seg til noko konstruktivt. For meg er spørsmålet om vi ønskjer å gje folk håp for framtida eller ikkje, og arbeidet i Verdikommisjonen har gjort meg til optimist.

*Kine Hellebust, medlem av
styringsgruppa i Verdikommisjonen
i Dag og Tid, 23/12 -99*

NY VERDEN vil fremme en forandring i både menneskers holdninger og i samfunnsforholdene, bygget på absolutte moralnormer og Kristi forvandlende kraft. Bladet beretter om et globalt arbeid som er åpent for alle, og om kampen mellom ondt og godt som pågår i ethvert menneske og folkeslag.

UTGIVER: Moralsk Opprustning, Postboks 3018, Elisenberg, 0207 Oslo
Tlf. 22 55 94 30. Fax 22 44 85 04. Bankkonto-nummer: 0804.5125794 - 6030.05.08831.
ANSVARLIGE: Bjørn Ole Austad og Jens J. Wilhelmsen.